

Herodian.
6 & 7 lib.
Hystor.

Veterum &
recentio-
rum loca de
Rhenio.

Inter Germaniæ flumina nequaquā potestremo loco censendus est Rhenus, sive celebritatem ejus, sive magnitudinem, sive riparum hinc inde urbiumque illis adjacentium excellentiam spectes. Crebra ejus apud veteres Scriptores mentio fit. Herodianus maximum hunc fluvium, & Germanos præterfluere dixit, æstate navigabilem, hyeme concretum. Tantam eidem tribuit profunditatem & latitudinem, ut irremeabilis videatur. Sæpius ejus meminit Claudianus de bello Gothico. Cæsar commentariorum lib. 1 Rhenum altissimum & latissimum fecit. Plutarchus in vita Cæsaris rapidissimum & immensam latitudinis. Pomponius Mela eum statim à fontibus duos lacus conficere ait lib. 3. Inde longo spatium per fines Nantuatum, Helvetiorum, Sequanorum, Mediomatricum & Tribochum impetu fertur, teste Cæsare lib. 4 de bello Gallico. Alias tenui flumine ab ortu labitur, & modo flexus in Occidentem, modo ad Septentrionem à Schaffhusen ruat multo strepitu, perque lacus Nantuatum propriis aquis in unum collectis effunditur, cujus lacus meminit Strabo lib. 4. De ejus fluxu sic Picus in Staurosticho:

*Quæ Rhenus tenui Rhætis ex Alpibus orsu
Funditur, & major suppositis influit arvis;
Quique lacu immixtus leni submurmurat unda,
Mox alium profertque lacum; quo denique fusus,
Inde humilis timitusque vorax evolvitur; inde
Plenus, & exiguus, rectus, sinuosus in orbem
Labitur, hic sumtis Basileam fontibus urbem
Dividit, & vasto defertur gurgite, & alti
Vorticibus magnis contingit tecta Brisachi.*

Locus
Ammiani.

* lege undam.

Suidas in dictione *ῥηνῶν*, ἀμφὶ (inquit) οἱ ῥήνων ποταμὸν εἶσιν. Ammianus Marcellinus lib. 15 intercellorum Rhætiae montium loca lacum efficit Brigantiae, ubi Rhenus incurrat spumosis vorticibus, quietem undarum permeans, & pugnam mediam veluti finali interfecet libramento, tanquam elementum perenni discordia separatum, nec aucto nec imminuto agmine, quod intulerit vocabulo, donec Oceanum gurgitibus intimat. Multa de Rheno Dracontius, qui hunc Gangi, Ibero, Tago, & omnibus fluminibus prætulit, auro, piscium & aliarum rerum multitudine: qui & totum Rhenum descripsit, sicut & Philesius in Regestis super Ptolemaeum. Multa quoque de Rheno Celtes lib. 3 Odarum, ubi de ejus fluxu, fluminibus, & tota hujus proprietate loquitur. Cæterum Rhenus multos habet meatus, & loca consueta relinquens, plurimos secessus facit, quos Græci

Germania.

ῥηνῶν vocant. Tacitus lib. histor. 2, Rhenum ad Galliam latiore ac placidiore fluere indicat, & verso cognomine, Vahalem dici, antequam Mosæ misceatur.

Maximæ autem plurimæque sunt de Rheni origine dissensiones. Cæsar ex Leopontiis Alpibus Rhenum oriri dixit. Marlianus inter fines Curienfis & Tridentinæ diocesium Rheni fontem posuit. Strabo lib. 4, ex Aduallâ monte hunc derivari attulit, qui est adversus Leopontios. Sed rectius Adulam vocaveris. Alii non procul à Danubii fonte Rheno initium præstant, ut Dracontius. Plinius lib. 3, cap. 19, Sauromatas accolat fontis Rheni dicere videtur. Alii ex Alpibus Rhætici emergere dixerunt, Tacitus nempe, Sabellicus, & Picus versibus supra citatis. Nec dissentit Claudianus de laudibus Stiliconis:

—Hercyniæ confinis Rhætia sylvæ,

Quæ se Danubii jactat Rhenique parentem.

Quem sequitur Ottho Frisingensis. At Pomponius Mela ex Alpibus Galliæ eum delabi ait. Dionysius Lybicus simpliciter ex Alpibus ducit, his versibus:

Incipiunt Alpes, quibus exit gurgite vasto,

Oceani rumpens glacialis littora Rhenus.

Mantuanus ex Alpibus Teutonicis oriri canit:

—& Alpes

Teutonicas, genus unde trahunt & Rhenus & Ister. Verum inter tot sententias verissima est Cæsaris, qui Rhenum ex Leopontiis Alpibus derivat. Affirmant hodie idem, qui oculis loca illa proprius Rhenique scaturigines lustrarunt, & etiamnum lustrant.

Nascitur ex duobus fontibus, unius, ut minimum, dici itinere, propter montium juga, distantibus. Altero magis Occiduo magisque Septentrionali: altero magis Orientali magisque Australi. Ille anterior Rhenus, hic Rhenus posterior accolis dicitur. Hi tandem conflunt & efficitur ex duobus fontibus unus Rhenus, qui prope à capite duos efficit lacus, Acronium sive Constantiensem, alterum Venetum, hodie Cellensem, à Cella oppidulo. Hinc conversus ad Occasum, oppidum Rhinfelden alluit, eundemque tractum Basileam usque sequitur, amœnissimam amplissimamque Rauracorum civitatem. Eam medius secatur, ac veluti duas urbes ex una facit, quarum illa, quæ in ripa est Gallica, major Basilea dicitur, hæc vero, quæ in ripa Germanica, minor: paruitque illa quidem Vefontino Episcopo, hæc Constantiensi. Partes ponte, ex quo amœnissimus est prospectus, conjunguntur. Flumina præter Rhenum Byrsa & Wiesa, quorum ille ex Iura monte per valles lapsus Basileam majorem multa ligna defert. Hic ex adversa parte è Nigra sylva, quæ Hercynia est, vel Helvetiorum veterum eremus, minorem

V u u

Basileam.

Tractus
Rheni.